

Hoofdpijnennotitie Rozendaal 2050

op weg naar de eerste Rozendaalse omgevingsvisie

versie: 26 november 2024

Foto: RUIMTEVOLK

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Omgevingsschets: kernkwaliteiten en opgaven voor Rozendaal in beeld	6
3. Toekomstverhaal: Rozendaal in 2050	9
4. Drie integrale kernambities	13
1. Samenredzaam Rozendaal	14
2. Gezond en klimaatrobuust Rozendaal	18
3. Groene achtertuin van de regio	21

1. Inleiding

In de zomer van 2024 zijn we als gemeente Rozendaal gestart met de voorbereiding van het opstellen van de omgevingsvisie. Een omgevingsvisie is een integrale en samenhangende strategische visie voor de fysieke leefomgeving, gericht op de lange termijn, voor het hele grondgebied van de gemeente. De visie verwoordt wat voor gemeente Rozendaal wil zijn en hoe Rozendaal kan inspelen op ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. Hierbij bouwt de Rozendaalse omgevingsvisie voort op bestaand Rozendaals, regionaal en provinciaal beleid. De visie biedt inwoners, organisaties en de gemeentelijke organisatie houvast bij toekomstige ontwikkelingen. Daartoe bevat de omgevingsvisie de strategische hoofdkeuzes voor beleid. De gehanteerde tijdshorizon voor de eerste omgevingsvisie van Rozendaal is 2050.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie worden de uitgangspunten en wensen voor de fysieke leefomgeving vanuit verschillende thema's in beeld gebracht. Daarmee kunnen tegenstellingen of juist opgaven en belangen die elkaar (kunnen) versterken, vroegtijdig worden geïdentificeerd en worden gebruikt voor een wenkend toekomstbeeld. Denk hierbij aan de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven of het creëren van een gezonde en veilige leefomgeving. Dit krijgt allemaal een plek in de omgevingsvisie.

Participatie

De omgevingsvisie maken we niet alleen. Ook bewoners, ambtenaren en ketenpartners denken mee over de toekomst van de gemeente Rozendaal. Dit doen we in twee interactieve bijeenkomsten die we de 'Dag van Rozendaal 2050' noemen. Deze dag is steeds opgesplitst in twee onderdelen: er vindt afstemming plaats met ketenpartners om inzichten te delen, elkaars kennis en ervaring te benutten, en te reflecteren op denkrichtingen voor de toekomst. De ketenpartners zijn - naast ambtenaren van de gemeente Rozendaal - buurgemeente Rheden, de provincie Gelderland, waterschap Rijn en IJssel, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, Vitens, Vivare en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Het tweede onderdeel is gericht op inwoners. Ook zij gaan met elkaar en met de gemeente in gesprek om de omgevingsvisie te voorzien van input. De Dagen van Rozendaal vonden plaats op 12 september en 13 november 2024.

Totstandkomingsproces

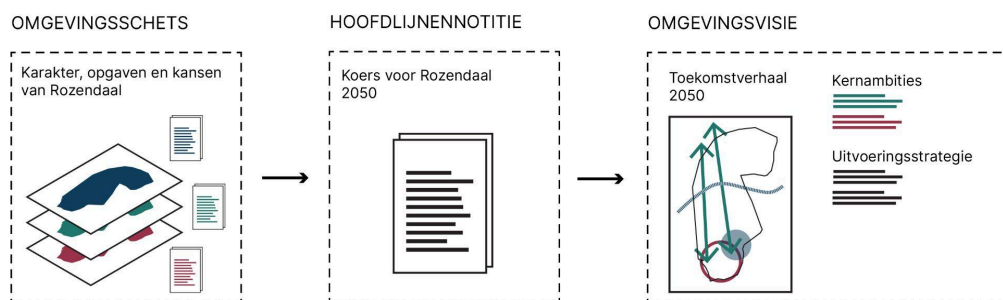
Om tot een omgevingsvisie te komen, doorlopen we drie fasen waar drie resultaten aan verbonden zijn. De eerste stap is het maken van de omgevingsschets. Deze omgevingsschets is in juli 2024 afgerond en staat in het teken van het in beeld brengen van de Rozendaalse kwaliteiten, het duiden van de belangrijkste ontwikkelingen die op ons afkomen, het in beeld brengen van de samenhang tussen verschillende opgaven, het scherpstellen van de regionale positie van Rozendaal en het inventariseren van het huidige beleid.

Deze analyse is integraal opgezet door verschillende thema's die sterk verweven zijn met elkaar te bundelen:

1. DNA en identiteit: ontstaansgeschiedenis, cultuurhistorie, landschap, ruimtelijke kwaliteit
2. Natuur, water, klimaat en recreatie
3. Wonen, voorzieningen, gezondheid, energie, economie en mobiliteit

De opbrengst is samengebracht in drie zogenaamde factsheets en vormen samen de [Omgevingsschets Rozendaal 2050](#). Op basis daarvan is deze hoofdlijnennotitie opgesteld - stap twee in het proces. Deze notitie is geschreven door de ambtelijke begeleidingsgroep en bureau RUIMTEVOLK om de politiek, samenleving en maatschappelijke partners uit te nodigen te reageren op de koers, eventuele keuzes en centrale opgaven voor de Rozendaalse omgevingsvisie, zoals die door de ambtelijke begeleidingsgroep is gedestilleerd uit de omgevingsschets. De reacties zijn opgehaald tijdens de twee Dagen van Rozendaal (zie kader op pagina 3). Uiteindelijk is de hoofdlijnennotitie vastgesteld door het college op 26 november 2024. In de derde en laatste stap wordt op basis van de hoofdlijnennotitie en de reacties daarop de Ontwerp Omgevingsvisie opgesteld. Hierin worden de koers en keuzes (gebieds- of soms buurtgericht) uitgewerkt en wordt een uitvoeringsstrategie opgesteld. De planning is om de definitieve omgevingsvisie begin 2025 gereed te hebben om vervolgens de besluitvorming in te gaan.

Figuur 1. Schets van het proces en de tussenproducten die gezamenlijk leiden tot een Omgevingsvisie voor Rozendaal.

Leeswijzer

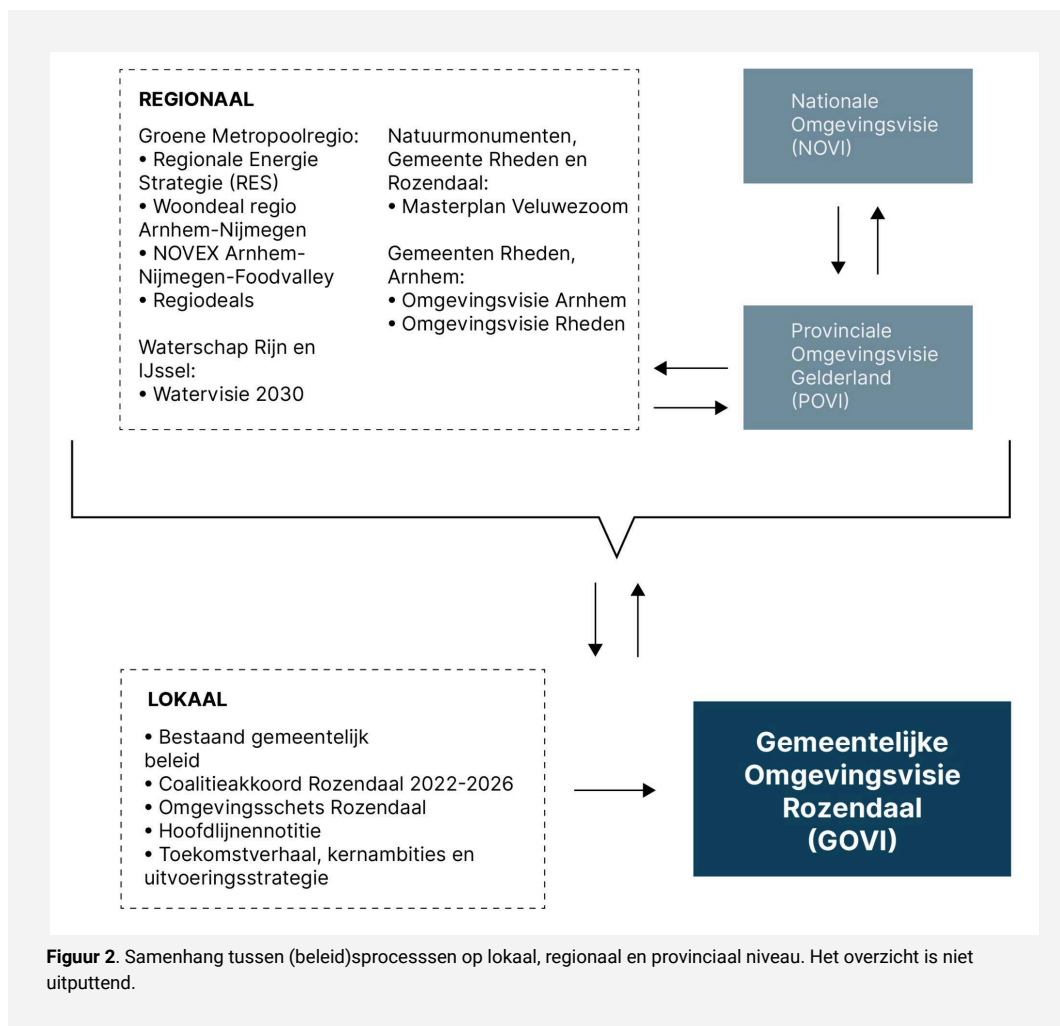
De hoofdlijnennotitie start in hoofdstuk 2 met een beknopte weergave van de belangrijkste opgaven die we destilleren uit de omgevingsschets. Hoofdstuk 3 bevat een eerste globale beschrijving van de positionering en het gewenste toekomstbeeld van de gemeente Rozendaal in 2050. Dit toekomstbeeld vertaalt zich in drie kernambities die staan beschreven in hoofdstuk 4. Deze kernambities beschrijven de gewenste ontwikkelrichting voor Rozendaal. Onder elke kernambitie wordt een aantal richtinggevende strategische keuzes uitgewerkt.

Context

In deze hoofdlijnennotitie staan de lokale ambities voor de Rozendaalse omgevingsvisie beschreven. Die ambities kennen een regionale, provinciale en nationale context. Gezien onze ligging in Gelderland, met Arnhem en Nationaal Park Veluwezoom om de hoek, zijn er allerlei ontwikkelingen die onze gemeente raken. Daarbij hebben de gemeente en haar inwoners niet overal direct invloed op: regionale, provinciale en nationale projecten en beleidsinzet zijn van invloed op de

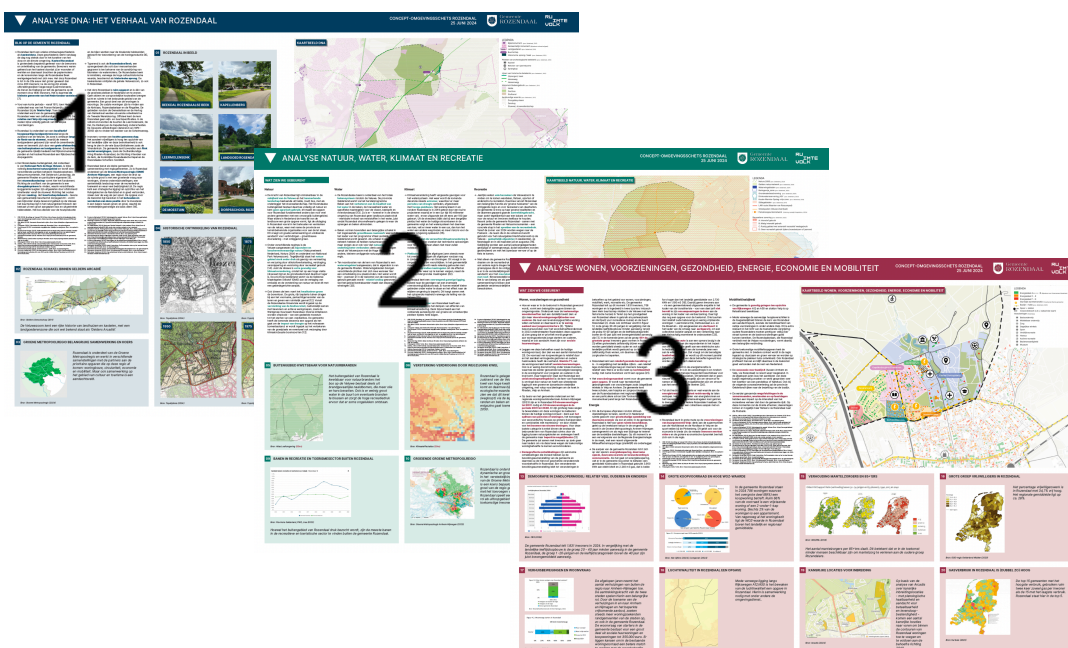
omgeving en het grondgebied van Rozendaal. Onze hoofdlijnennotitie verhoudt zich hiertoe. Ook lokale visies op andere beleidsthema's of overkoepelende visiedocumenten zijn van invloed op het omgevingsbeleid. In het opstellen en uitwerken van de omgevingsvisie wordt rekening gehouden met deze bredere context. Deze (boven)lokale richtlijnen, beleid en wetgeving bepalen gezamenlijk de bewegingsruimte waarbinnen de Rozendaalse omgevingsvisie vorm moet krijgen. Ook wordt de hoofdlijnennotitie wat betreft de verschillende belangrijke thema's zorgvuldig afgestemd op ander beleid en vice versa, onder andere via een schriftelijke revisieronde onder onze ketenpartners (zie ook kader op p. 3).

Figuur 2. Samenhang tussen (beleid)sprocessen op lokaal, regionaal en provinciaal niveau. Het overzicht is niet uitputtend.

2. Omgevingsschets: kernkwaliteiten en opgaven voor Rozendaal in beeld

In de [omgevingsschets](#) zijn voor verschillende gebundelde thema's de belangrijkste kernkwaliteiten en opgaven weergegeven die op Rozendaal af komen:

1. DNA en identiteit: ontstaansgeschiedenis, cultuurhistorie, landschap, ruimtelijke kwaliteit
2. Natuur, water, klimaat en recreatie
3. Wonen, voorzieningen, gezondheid, energie, economie en mobiliteit

De omgevingsschets dient als vertrekpunt voor het toekomstverhaal in hoofdstuk 3 en de bijbehorende kernambities in hoofdstuk 4. De volledige omgevingsschets is [apart raadpleegbaar](#). Voor deze hoofdlijnennotitie focussen we ons op de belangrijkste *kwaliteiten* die de basis vormen voor het toekomstverhaal én de belangrijkste *opgaven* die om een antwoord in de omgevingsvisie vragen. Deze kwaliteiten en opgaven zijn getoetst bij de ketenpartners en bewoners tijdens de Dag van Rozendaal #1 in september 2024.

1. DNA en identiteit van Rozendaal | belangrijkste kwaliteiten:

- De ontwikkeling als kasteeldorp tot Hoge Heerlijkheid en landgoed en de aanwezigheid van de papierindustrie is bepalend geweest voor ontwikkeling en identiteit van het dorp in algemene zin en het kasteel en omgeving (beekdal) in het bijzonder. De overblijfselen van deze geschiedenis zijn nog duidelijk zichtbaar in het dorp en langs de beek en het beekdal. Ook de sociale identiteit van het dorp is erdoor beïnvloed: bewoners waren gelieerd aan het kasteel doordat zij er woonden of werkten. Later drukten de Heeren van Rosendaal - de Van

Pallandts vanaf 1864 - een duidelijke stempel op het dorp met de verbouwing van het kasteel, de parkaanleg en hun rol als burgemeester van het dorp. Een uitgebreide beschrijving van deze ontstaansgeschiedenis is te vinden in de [omgevingsschets](#).

- Unieke plek waar men trots op is: wonen 'op Rozendaal' aan de voet van uniek Nationaal Park Veluwezoom, met groen karakter en rijke en zichtbare historie; urgentie om dit karakter te beschermen en te verbeteren;
- Steeds meer extern (op de regio) gericht - ook gezien de nieuwe vestigers in het dorp - maar de interne samenhang wordt gekoesterd;
- Korte lijnen tussen gemeente en gemeenschap - de kracht van klein - en ook tussen inwoners.
- Onderdeel van zowel snel groeiende stedelijke omgeving als van de stevige groene as van Gelders Arcadië;
- Sterk georiënteerd op Velp en Velpse voorzieningen en op Arnhem.

2. **Natuur, water, klimaat en recreatie | belangrijkste opgaven**

- Nationaal Park Veluwezoom extra kwetsbaar voor klimaatverandering door ligging op stuwwal: droogte en stikstof een opgave;
- Droogte speelt ook in het dorp: kwetsbaar bomenbestand dat deels versterkt kan worden en deels vervangen moet worden om groene kwaliteit én klimaatrobuustheid te borgen;
- Rozendaalse Beek onderdeel van groter bekensysteem Veluwe: waterkwaliteit onder druk door o.a. uitspoeling (landbouw). Beek niet alleen natuurwaarde in zichzelf - het is een historische sprengenbeek, dus kunstmatig opgestuwd - het is ook een waardevolle schakel in een groter groenblauw netwerk;
- Biodiversiteit onder druk door versnippering natuurgebieden en klimaatverandering;
- Watersysteem in en rondom dorp vooralsnog robuust, maar heviger piekbuien verhogen risico's op wateroverlast. De zwakke plekken verdienen aandacht;
- Balans zoeken: hoe kan de oostflank van de Veluwe - in samenwerking met gemeente Rheden, de Groene Metropoolregio en provincie Gelderland - de rol van groene achtertuin vervullen, met voldoende oog voor de toenemende recreatiedruk, met voldoende faciliteiten voor bezoekers en tegelijkertijd de leefbaarheid voor Rozendalers en de aanwezige natuurwaarden in het oog houden?

3. **Wonen, voorzieningen, gezondheid, energie, economie en mobiliteit | belangrijkste opgaven**

- Groene, gezonde en onderscheidende woonmilieu in Rozendaal wordt gekoesterd;
- Weinig doorstroming, woningen die vrijkomen worden vaak betrokken door vermogende vestigers (Woonbehoefteonderzoek Companen, 2024);
- Vergrijzing en beperkte doorstromingsmogelijkheden voor ouderen;
- Geïdentificeerde toekomstige woonbehoefte van +50 woningen tot 2031 en +50 woningen tot 2040 (woonbehoefteonderzoek Companen, 2024), in het bijzonder voor starters en ouderen;
- Alleen inbreidingsruimte (vanwege Europese en nationale (natuurbeschermings)regulering); er zijn negen potentiële locaties in beeld (haalbaarheidsstudie Arcadis/Over Morgen, 2023);

- Huidige opbouw woningvoorraad en omvang percelen biedt mogelijkheden voor aanpassing bestaande woningvoorraad;
- Borgen van toegankelijke, zorgzame en leefbare buurten i.r.t. vergrijzing;
- Verbeteren toegankelijkheid en veilige straten, met name richting voorzieningen Velp, vormt opgave;
- Bereikbaarheid met het openbaar vervoer (buslijn 8 en treinstation Velp);
- Huidige luchtkwaliteit in de regio staat onder druk door de nabijheid van Rijkswegen en houtstook.

3. Toekomstverhaal: Rozendaal in 2050

In het toekomstverhaal van Rozendaal beschrijven we wat voor gemeente we in 2050 willen zijn en hoe dit eruit ziet. Maar voordat we een sprong maken naar de toekomst, is het goed om scherp te stellen waar Rozendaal anno 2024 staat. De gemeente Rozendaal heeft met haar ruim 1800 inwoners een gunstige ligging ten opzichte van de stad Arnhem en is omgeven door het Nationaal Park Veluwezoom. Bovendien zijn de uitvalswegen naar alle windrichtingen en Duitsland nabij: via de A12, A50, A348, N325, het treinstation in Velp en de nabijheid van Arnhem Centraal is Rozendaal uitstekend verbonden met de rest van Nederland. Deze strategische ligging is aantrekkelijk voor huidige, maar ook toekomstige bewoners van Rozendaal. Rozendalers maken naar tevredenheid gebruik van diverse dagelijkse voorzieningen in Velp; binnen onze eigen gemeente huisvesten we twee openbare scholen (één voor basisonderwijs en één voor voortgezet onderwijs), een particuliere basisschool, Openluchttheater en Sportpark Pinkenberg, een hospice en zorgvoorzieningen aan de Rosendaalselaan met regionale functie. Het aantrekkelijke, groene dorp dat Rozendaal vandaag de dag is, heeft zich de afgelopen honderden jaren ontwikkeld. Deze bijzondere historie vormt de basis voor het Rozendaal van vandaag en biedt heldere aanknopingspunten voor het Rozendaal van de toekomst.

Als we uitzoomen en kijken naar de grotere ontwikkelstappen die de gemeente Rozendaal heeft doorgemaakt, dan zijn er grofweg vier fasen te onderscheiden en staan we aan de vooravond van de vijfde fase:

- **ca. 1200 - ca. 1700: kasteeldorp Rozendaal.** In de periode van hertogen en graven was het kasteel één van de belangrijkste werkgevers en de basis van het sociale weefsel van het dorp.
- **ca. 1700 - ca. 1850: Hoge Heerlijkheid Rozendaal.** Het kasteel transformeerde tot buitenplaats en verloor haar verdedigende functie; de familie Torck en de heren van Rosendaal bewoonden het kasteel. Rozendalers waren landarbeiders en werklieden van de betreffende kasteelheer.
- **ca. 1850 - ca. 1950: landgoed Rozendaal.** De familie van Pallandt drukt een belangrijke stempel op het kasteel en het dorp als geheel. Rozendalers waren nog steeds landarbeiders en werklieden, maar nu sloten ook familieleden en kennissen steeds vaker aan.
- **1950 - nu: naoorlogs Rozendaal.** Bewoners waren aanvankelijk veelal stafmedewerkers van de AKU (later gefuseerd tot AKZO, vervaardiging en verwerking van zout), docenten en ambtenaren. Het dorp is op verschillende momenten uitgebreid: in de periode 1960-1970, 1990-2000 en 2015-2020. Steeds meer kwamen er nieuwe vestigers bij, maar de sociale banden bleven overeind.
- **2050: duurzaam en dorps samenleven.** In een tijd van grote veranderingen in onder andere het klimaat, de demografie en de daaruit volgende woonbehoefte, vormt het sociale weefsel vanuit de ontstaansgeschiedenis een belangrijke basis om duurzaam en gezond *samen* te leven. De omgevingsvisie geeft een toekomstbestendig en wenkend antwoord op deze veranderingen.

In 2050 is het nog steeds goed wonen in Rozendaal. We zijn trots op de grote **betrokkenheid** die onze inwoners hebben bij hun leefomgeving en hun dorp. We doen het voor én met elkaar en vormen daarmee een hechte gemeenschap: we benutten de **kracht van klein**. Daar moeten we ons best voor blijven doen: we zien immers dat onze **demografie** verandert. We worden ouder en blijven langer thuis wonen. Dit vraagt iets van de **manier** waarop we wonen en voor onszelf én elkaar **zorgen**. Tegelijkertijd willen we woningzoekende jongeren - zowel vanuit Rozendaal als daarbuiten - een passende plek bieden.

In 2050 is onze **woningvoorraad gevarieerder** geworden en sluit deze beter aan op de woonbehoeften van onze **jongeren** en **ouderen**. Verhuizingen 'in de keten' leverden woningen op voor andere huishoudens: zo hebben we de **doorstroom** in ons dorp zo goed mogelijk benut. We kozen voor een duidelijke strategie: bestaande bebouwing aanpassen waar het kan, bijbouwen waar het kan en nodig is. We hebben samen met betrokken inwoners onze **bestaande woningvoorraad passend** gemaakt door bijvoorbeeld woningen te splitsen, tijdelijke wooneenheden in achtertuinen toe te voegen en bijgebouwen bewoonbaar te maken. Hoewel we samen met onze inwoners uitdagende afwegingen moesten maken bij de keuze voor inbreidingslocaties, zijn we erin geslaagd om een bijdrage te leveren aan de in 2024 verwachte woonvraag. Eén van de sleutels tot dit succes betrof ons uitgangspunt om **werk met werk te maken**: we creëerden ruimte voor wonen, maar ook voor ontmoeten, zorg- en andere maatschappelijke functies en voor buurtactiviteiten, zoals een dorpstuin. We hebben daarbij een accent gelegd op **levensloopbestendige woningen**, geschikt voor zowel **jonge huishoudens** als **senioren**. Daarmee hebben we de doorstroming bevorderd en zijn grotere woningen vrijgekomen voor andere huishoudens. Een belangrijk deel van onze woningvoorraad bestaat nu uit **betalbare woningen** in huur en koop. We besteedden daarnaast aandacht aan klimaatrobuuste maatregelen (wateropvang, groen voor schaduw en koelte) en het gezamenlijk **delen van voorzieningen**, zoals vervoersmiddelen (auto, fiets) en de opslag van energie. Ook hadden we oog voor de woontypologie op onze woonlocaties: er zijn aantrekkelijke **woontypologieën** toegevoegd - zoals **collectieve** en **meergeneratie**-woonvormen - die op sommige plekken zijn gecombineerd met zorgvoorzieningen. Zo ving we de sociale gevolgen van vergrijzing zo goed mogelijk op.

Ons **buitengebied** is van onschatbare waarde. Voor onszelf, maar ook voor bezoekers en onze partners in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Het geniet bijna volledige bescherming als Natura 2000-gebied en **samen met de terreineigenaren**, die meestal het voortouw nemen, hebben we ingezet op een goede balans tussen **rust** en **reuring**, met **zonering** als belangrijk middel. In de zones waar de natuurwaarden voorop staan, is jaarrond of gedeeltelijk (in het broedseizoen) geen recreatie meer toegestaan; in de extensieve tot (matig) intensieve recreatieve zones hebben we recreanten zo goed mogelijk gefaciliteerd. Zo hebben we ervoor gezorgd dat onze **achtertuin** - waar dat passend is - beleefbaar is gebleven en tegelijkertijd deze **groene longen** van de regio intact bleven. Naast de **recreatiezoneringen** die hun vruchten afwierpen, hebben we met bijvoorbeeld het waterschap en de provincie gewerkt aan het verbeteren van de **waterkwaliteit** en **ecologie** in en langs de Rozendaalse Beek. Tegelijkertijd dragen we de **historische ontstaansgeschiedenis** nog beter uit, met bijzondere aandacht voor het cultuurhistorische verhaal van ons **beekdal** en **beeldbepalende panden**, door middel van bijvoorbeeld informatieborden (passend in het landschap). Waar grote woningen vrijkomen, hebben we omvorming naar bijvoorbeeld **kleinschalige kamerverhuur** als B&B's gefaciliteerd waar dit passend was bij de schaal en karakter van ons dorp.

Naar tevredenheid maken onze inwoners nog steeds gebruik van de **voorzieningen** in gemeenten rondom Rozendaal, die we in samenwerking onze buurgemeenten goed **bereikbaar en toegankelijk** houden. Hierbij hebben we met name aandacht besteed aan de Rosendaalselaan als één van de belangrijkste aanlooproutes naar Velp. We zien ook dat de (elektrische) fiets steeds vaker wordt gepakt of dat er gebruik wordt gemaakt van één van de elektrische **deelauto's** die in meerdere buurten beschikbaar zijn. Voor degenen die slecht ter been zijn, rijdt **buslijn 8** een route door het dorp die Rozendaal verbindt met zowel Velp als Arnhem. De nadruk op actieve, **gezonde en duurzame mobiliteit** voor korte ritjes heeft een positief effect op de **gezondheid** en (verkeers)veiligheid van inwoners. De verbeterde fiets- en wandelroutes naar omliggende stations heeft hieraan bijgedragen: de drempel om de trein te pakken is flink verlaagd. Sommige Rozendalers zijn nog wel afhankelijk van de **auto** voor woon-werkverkeer of lange afstanden, maar elektrisch is hierin de norm, waarbij de gemeente heeft gezorgd voor **voldoende laadpalen** in de openbare ruimte op plekken waar laden op eigen terrein minder voor de hand ligt.

Als het gaat om onze bredere inzet op **mobiliteit**, hebben we ons aangesloten op de beweging zoals die is ingezet vanuit de verstedelijkingsstrategie van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen. Door de groei van de regio zijn er aanvullende maatregelen genomen om de druk op het spoor- en wegennetwerk te verdelen, zoals het vormen van mobiliteitshubs (plekken waar je kunt overstappen op verschillende soorten duurzaam vervoer) in en rondom onder andere Arnhem en Nijmegen. Ook is ingezet op meer fietsen en lopen op korte afstanden. Wij volgden deze ontwikkelingen altijd met aandacht en stimuleerden als gemeente onze inwoners middels communicatie en bewustwording om zo veel mogelijk voor duurzaam (deel)vervoer te kiezen: te voet, per fiets, OV.

Inwoners van Rozendaal – zowel jong als oud – **ontmoeten** elkaar in 2050 in hun eigen buurt, bij de sportvelden en openluchttheater de Pinkenberg, bij dorpsactiviteiten zoals Sinterklaas, Halloween, Koningsschieten en de 5 Mei Viering, maar vooral spontaan buiten in de groene openbare ruimte, bijvoorbeeld bij de vijver tegenover de hospice. De afgelopen jaren hebben we ons ingezet om onze **sterke groene kwaliteiten** vast te houden. Dit is goed gelukt: onze kenmerkende **bomenlanen** hebben extra aandacht gekregen om ervoor te zorgen dat zij bestand zijn tegen de weersextremen die gepaard gaan met de klimaatverandering. Waar het nodig was, hebben we hun **standplaats** verbeterd of **klimaatrobuuste boomsoorten** teruggeplant. De klimaatrobuuste bomenlanen dragen niet alleen bij aan de groene uitstraling van Rozendaal, maar zorgen daarnaast voor schaduwrijke, koele plekken en vergroten de biodiversiteit in het dorp als stevige, ecologische verbindingen. Ook hebben we ervoor gezorgd dat er een aantal **groene ontmoetingsplekken** is toegevoegd, soms in combinatie met **speelplekken** voor onze jeugd- en jongeren. Van deze plekken wordt ook door **IKC Dorpsschool** en de bijbehorende kinder- en buitenschoolse opvang goed gebruik gemaakt. Bijna driekwart van de Rozendaalse kinderen in de basisschoolleeftijd gaat naar de basisschool in het eigen dorp. Ongeacht vanuit welke hoek van het dorp je komt, is de school goed en veilig te fietsen en te voet te bereiken, ook via een **veilige oversteek** op de Schelmseweg.

We hebben ons tot slot extra **ingespannen** om **piekbuien** op te vangen. De kwetsbare plekken zijn in kaart gebracht en waar nodig is extra ruimte gecreëerd voor waterberging. Door water beter vast te houden, voorkomen we in periodes van **droogte** dat de grondwaterstand te laag wordt. En als er hevige piekbuien vallen, zorgen we ook dat 'de stop eruit kan' en het water goed wordt afgevoerd. Zo

zijn we voorbereid op verschillende weersomstandigheden die als gevolg van klimaatverandering vaker voor zullen komen. We liggen daarmee - en ook met andere maatregelen - goed op schema met onze klimaatambities. In 2050 zien we dat we onze doelstelling om **energieneutraal** te zijn binnen handbereik hebben gebracht. We wekken onze eigen duurzame energie op door - vanwege onze beperkte omvang en ruimte als gemeente - zonnepanelen op daken te leggen en deel te nemen aan duurzame energieopwekprojecten in de regio Arnhem-Nijmegen. Daarnaast zoeken we naar oplossingen op de schaal van onze buurten, bijvoorbeeld via collectieve **koudewarmteopslag**. We volgen innovatieve pilots rondom bijvoorbeeld eHubs - dit zijn plekken waar verschillende vormen van duurzaam (elektrisch) deelsvervoer bij elkaar komen, zoals deelauto's en -fietsen. De weg naar een aardgasvrije bebouwde omgeving leek in 2024 nog lang en moeilijk. We hebben samen met bewoners, corporaties en andere stakeholders de afgelopen jaren de schouders eronder gezet en inmiddels zijn in een aantal buurten **mini-warmtenetten** in **ontwikkeling**.

4. Drie integrale kernambities

Het toekomstverhaal is het streefbeeld voor de omgevingsvisie van Rozendaal. Om toe te kunnen werken naar deze stip op de horizon, moeten we nu al een aantal belangrijke keuzes maken. In deze keuzes proberen we de ruimtelijke opgaven op een integrale manier te benaderen. Dit doen we in de uitwerking van **drie kernambities**:

1. Samenredzaam Rozendaal
2. Gezond en klimaatrobuust Rozendaal
3. Groene achtertuin van de regio

Deze kernambities zijn **gebiedsgericht**: we hanteren twee kernambities voor het **dorp** Rozendaal (kernambitie 1 en 2) en één voor het **buitengebied** (kernambitie 3). Het DNA en de identiteit van Rozendaal loopt als rode draad door de drie kernambities heen: het vormt het fundament waarop we onze ambities voor de toekomst vormgeven. Om de ambities te realiseren, maken we per kernambitie een aantal **strategische keuzes**. Simpel geformuleerd: hier schrijven we op wat we concreet gaan doen om in 2050 te komen waar we willen zijn.

PM: in de strategische keuzes wordt de input van jongeren verwerkt na afloop van de Jongerenraad op 26/11/2024.

1. Samenredzaam Rozendaal

De samenstelling van ons dorp verandert: we worden ouder en wonen steeds langer thuis. We borgen onze gemeenschapsbinding door buurt- en dorpsinitiatieven mogelijk te maken en ontmoeting te stimuleren. Met onze eerste kernambitie spelen we in op de demografische veranderingen door ons woningaanbod te matchen met de veranderende woonbehoefte. Jongeren én ouderen vinden een passende woning in ons dorp en kunnen terecht op verschillende plekken voor ontmoeting en zorg, waarbij we zoveel mogelijk gebruik maken van onze bestaande woningvoorraad. We zijn immers zuinig op de ruimte. Tegelijkertijd groeien we bescheiden in het aantal woningen door in te breiden. We zorgen ervoor dat de voor onze inwoners belangrijkste voorzieningen in Velp goed toegankelijk zijn. Onze straten zijn daarom aantrekkelijk en veilig.

Onze strategische keuzes richting 2050:

Gemeenschapszin

- We zetten actief in op het versterken en ruimtelijk faciliteren van onze **gemeenschapsbinding** en stellen ons als gemeente daarom **ruimhartig** op ten opzichte van **buurt- en dorpsinitiatieven**. We benutten de kracht van klein, juist nu er steeds meer vestigers van buiten de regio in ons dorp komen wonen.
- Om ontmoeting tussen onze inwoners te faciliteren ondersteunen we **buurt- en dorpsactiviteiten**, zoals de jaarlijkse viering van Sinterklaas en Halloween, Koningsschieten en Koningsdagactiviteiten, activiteiten van de Rozendaalse Schutters Sociëteit, de 4 mei Herdenking en 5 mei Viering en nieuwe initiatieven die ontplooid worden onder inwoners.
- Om het hiervoor genoemde doel te ondersteunen, onderzoeken we of **bestaande ontmoetingsplekken**, zoals de Serre van Rozendaal, beter kunnen worden benut en voor meer mensen toegankelijk kunnen worden. We gaan daarnaast onderzoeken of er behoefte is aan een **multifunctioneel 'Huis van de Gemeente'**, waarbij ons huidige gemeentehuis als kansrijke locatie wordt meegenomen. Hier kan bijvoorbeeld ook een samenwerkplek gefaciliteerd worden.

Wonen

- We spannen ons in om ons woningaanbod zo goed mogelijk in aantallen en typologie aan te laten sluiten op de **veranderende woonbehoefte**, zoals onderzocht in het Woonbehoefteonderzoek (2024). In dit onderzoek is een behoefte van **50 woningen tot 2030** en nog eens **50 woningen tot 2040** geïdentificeerd. Dit vraagt om **strategisch programmeren**, zodat bij elke verhuizing 'in de keten' huizen vrijkomen voor andere huishoudens.
- We leggen daarbij het accent op **levensloopbestendige woningen**, die geschikt zijn voor **jonge** huishoudens én **senioren**, waarmee we ook doorstroming binnen de Rozendaalse woningvoorraad bevorderen en er grotere woningen vrijkomen voor andere huishoudens. Om de toegankelijkheid van onze woningvoorraad voor onze gemeenschap te bevorderen zal een **belangrijk deel** van de nieuwe woningen bestaan uit **betaalbare woningen** in huur en koop, conform de dan landelijke gedefinieerde prijsgrenzen.
- Enerzijds zetten we daarbij in op **inbreiding**, vanwege het gebrek aan uitbreidingsruimte. Daarbij is ons uitgangspunt dat het toevoegen van nieuwe woningen altijd een **bredere**

- meerwaarde** oplevert. Denk aan een verduurzamingsslag, de vergroening van de omgeving rondom de (nieuwe) woningen, het faciliteren van ontmoeting (aantrekkelijke buitenruimte) of het delen van spullen en voorzieningen (vervoer, gedeelde tuin, gereedschap).
- Anderzijds kiezen we voor de inzet op **aanpassing** van onze bestaande woningvoorraad. We geven woningeigenaren onder voorwaarden **meer ruimte** voor splitsing of het toevoegen van woonruimte op het erf: zo kunnen bijvoorbeeld aanleunwoningen op een bestaand erf gerealiseerd worden, passend bij de woonbehoefte van senioren. In de uiteindelijke omgevingsvisie wordt een eerste aanzet gedaan voor buurten die hiervoor het meest kansrijk zijn. De volgende stap is het uitwerken van deze beleidsambitie in het **volkshuisvestingsprogramma**. In dat kader gaan we actief ophalen onder bewoners wie interesse heeft in woningsplitsing of het toevoegen van een woning op het erf.
 - We gaan als uitwerking van deze omgevingsvisie nader onderzoeken op welke locaties inbreiding haalbaar is. De locaties **De Del/Ponyweide, Speeltuin (Valkenierspad)** en **Ringallee/Rosendaalselaan** - zoals onderzocht in de haalbaarheidsstudie uit 2023, uitgevoerd door Arcadis en Over Morgen - en **Ringallee/Dennenweg** worden verder onderzocht op haalbaarheid en aansluiting op onze woonbehoefte, die vooral gericht is op **betaalbare woningen voor jongeren en ouderen**. Bij de Ringallee/Rosendaalselaan kijken we specifiek naar de (huidige) waterbergingsfunctie.
 - In de haalbaarheidsstudie is tevens geconstateerd dat de **Leermolensenk** planologisch en qua aantallen **woningen** de meest kansrijke locatie is om woningen toe te voegen: tegelijkertijd is deze plek voor veel Rozendalers zeer waardevol en zien zij kansen voor andere functies, zoals een **gemeenschappelijke ecologische dorpsakker**, ontmoeting en maatschappelijke en zorgfuncties. We willen de **potentie** van de Leermolensenk **beter benutten** en gaan onderzoeken hoe een **gemengd programma** hier het beste vorm kan krijgen. Dit programma wordt - naast **wonen** - aangevuld met bijvoorbeeld een ontmoetings-, zorg-, of dorpstuin-functie. We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor **goede ruimtelijke inpassing** op een manier die recht doet aan het **open karakter** van de enk. Zo blijft de Leermolensenk onderdeel van de identiteit van het dorp én draagt het bij aan het oppakken van onze ruimtelijke opgaven.
 - Gezien de **sterke groei** van het aantal **kleine huishoudens**, de behoefte aan **betaalbare woningen** en **woonzorgconcepten**, staan we bij het toevoegen van nieuwe of het aanpassen van bestaande woningen open voor **collectieve woonvormen** en **woonconcepten** in hogere dichtheden (bijvoorbeeld appartementen) op locaties waar dit passend is.

Voorzieningen en toegankelijkheid

- We zetten in op het behoud van onze goed functionerende **voorzieningen**, passend bij de schaal van Rozendaal. Zo hebben we aandacht voor het voortbestaan van de hospice, de orthopedische kliniek en onze scholen en onderschrijven we de voorgenomen toekomstplannen van Sportpark Pinkenberg, om ook in de toekomst goede sportfaciliteiten te faciliteren voor Rozendalers en inwoners uit andere dorpen. Ook het Openluchttheater Pinkenberg is van grote waarde voor ontmoeting en organiseren van evenementen. Laatstgenoemde voorzieningen zijn eigendom van de gemeente Rheden maar zijn gelegen op Rozendaals grondgebied: wij werken om die reden nauw samen met gemeente Rheden.

- We zorgen voor een veilige en prettige route naar **IKC Dorpsschool**. Ongeacht vanuit welke hoek van het dorp je komt, is de school goed en veilig te fiets en te voet te bereiken, ook via een **veilige oversteeek** op de Schelmseweg. Halen en brengen met de auto ontmoedigen we actief. Onze inzet is om de school breder open te stellen voor **activiteiten**, zodat deze plek steeds actiever wordt **ingebed** in de **buurt** in het kader van **gemeenschapsbinding**.
- Voor onze inwoners is goede **bereikbaarheid** en **toegankelijkheid** van de voorzieningen in de **gemeenten om ons heen** van groot belang, met name voor voetgangers en fietsers. We werken **samen** met onze buurgemeenten om deze ambitie zo goed mogelijk te borgen. Bij toekomstig onderhoud nemen we in ieder geval het perspectief van oudere Rozendalers als centraal vertrekpunt, waarbij principes voor een **senior- en dementievriendelijke openbare ruimte** bij toekomstige ingrepen in de openbare ruimte worden gehanteerd. Met name voor de **Rosendaalselaan** hebben we nadrukkelijk aandacht.
- We **koesteren en versterken het erfgoed** van Rozendaal. Dit betekent ook verduurzaming en soms herbestemming of transformatie van panden zodat deze ruimte bieden aan nieuwe functies, bijvoorbeeld in relatie tot de woon- en eventuele **zorgbehoefte** van ouderen en jongeren en het faciliteren van ontmoeting. Hier bieden we als gemeente ruimte voor. Dit doen we samen met inwoners, ondernemers en organisaties, en op een passende en innovatieve manier. Hierbij hebben we altijd aandacht voor toegankelijkheid, klimaatadaptatie en behoud van historische kwaliteiten.
- Daar waar gebouwen met een **bedrijfsbestemming** vrijkomen, onderzoeken we **alternatieve** functies. Als deze locaties omgeven zijn door woningen, dan kan transformatie naar wonen hier een passende invulling zijn. Concreet onderzoeken we **alternatieve functies** voor onze **Gemeentewerf** en de **oude productielocatie van drinkwaterbedrijf Vitens** (aan de Kluizenaarsweg, tevens Rijksmonumenten). We nemen hierbij onze ambities op het gebied van betaalbaar wonen voor senioren en starters en het multifunctioneel benutten en inrichten van locaties - voor bijvoorbeeld ontmoeting, vergroening, zorgfaciliteiten - mee.
- We maken ons hard voor de **duurzame instandhouding** van **kasteel Rosendaal**, waarmee we de ruimtelijke kwaliteit binnen onze gemeente borgen én tegelijkertijd mogelijk maken dat er voor een diverse doelgroep regelmatig activiteiten georganiseerd worden op het kasteel, passend bij de omgeving.

Economie en mobiliteit

- We volgen als **regiopartner** de **koers** van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen als het gaat om de economische regionale ontwikkeling. In onze omliggende regio zal de komende decennia een schaa sprong plaatsvinden, met de benodigde toevoeging van een aantal economische clusters (ook wel brandpunten genoemd). Doordat op dergelijke plekken de economische activiteit zo veel mogelijk wordt geclusterd, is er ruimte in de kleinere kernen daaromheen - zoals Rozendaal - om een **groene tegenhanger** te vormen. Bij kernambitie 3 gaan we hier verder op in.
- Een goede en fijnmazige **regionale verbondenheid** is een belangrijke randvoorwaarde om prettig te wonen in Rozendaal. We borgen onze goede verbindingen met onze omgeving via de nabijgelegen provinciale en Rijkswegen, stations en de verschillende fiets- en wandelroutes, in samenwerking met onze buurgemeenten. De provincie Gelderland verbetert de **veerkracht** van de **N785** tussen 2025 en 2027 en voegt voorzieningen voor **voetgangers** en **fietsers** toe.

- We maken ons hard voor het **behoud** van **buslijn 8**.
- We verbeteren de **veerkracht** en leefbaarheid van onze straten door het toepassen van het **auto-te-gast-concept**. Dit gaan we in eerste instantie nader onderzoeken op de Rosendaalselaan en de Kerklaan. Op basis van dit onderzoek bepalen we of dit concept in meer straten in Rozendaal toegepast kan worden.

2. Gezond en klimaatrobuust Rozendaal

Het veranderende klimaat en de veranderende demografie dwingt ons als gemeente om slimme keuzes te maken in onze ruimtelijke inrichting. We maken ons sterk voor schone lucht, gaan buurt voor buurt aan de slag met de energietransitie en beschermen én versterken ons waardevolle groene karakter zodat we worden gestimuleerd om buiten te zijn én klimaatrobuust te zijn. We trekken de geschiedenis van ons waardevolle beekdal meer het dorp in en dragen het verhaal hierover met trots uit.

Gezondheid

- We zetten, onder andere vanwege de nabijheid van de Rijksweg A12 in, op het verbeteren van onze **luchtkwaliteit**. Lokaal zetten we in op het terugdringen van de negatieve gevolgen van **houtstook**. Hiervoor werken we nauw samen met de GGD. We zetten in op **communicatie** en **bewustwording** door frequente publiekscampagnes, zoals de landelijke campagne 'Eerlijk over houtstook', en onderzoeken de mogelijkheid van sterkere sturing op windstille dagen. Dit doen we mede op basis van inzichten die andere gemeenten opdoen op dit terrein. Tot slot streven we naar **passende aansluiting** bij het **Schone Lucht Akkoord**.
- We stimuleren een **gezonde leefomgeving** voor onze bewoners en zorgen voor voldoende speelplekken, trapveldjes, groene plekken en bankjes. Ook **steunen we** daarom de toekomstplannen voor de **sportvelden** en de bijbehorende faciliteiten, die op ons grondgebied liggen, maar eigendom zijn van de gemeente Rheden. Dit betekent dat we in ons dorp goede en veilige fiets- en wandelroutes faciliteren.

Energie

- We zetten in op een **rechtvaardige energietransitie**. Dit vormt de basis voor ons Meerjarenprogramma Duurzaamheid 2026-2030 en het nieuwe Warmteprogramma. We verwachten dat hieruit nog aanvullende strategische keuzes naar voren komen.
- We hebben aandacht voor bewoners en wijken waar het **financieel lastiger** is om benodigde verduurzamingsmaatregelen te realiseren.
- We maken ons samen met onze partners - buurgemeenten, de provincie en de netbeheerder - hard voor het tegengaan van **netcongestie** en het realiseren van de benodigde **verzwaring** van het elektriciteitsnet, zodat we de **basis** voor de energietransitie op orde brengen.
- We stimuleren duurzame energieopwekking via **(kleinschalige) initiatieven uit het dorp**. Draagvlak van onderop is hier leidend en de baten vloeien terug naar de lokale gemeenschap. We sluiten daarnaast aan op regionale trajecten voor duurzame opwek, gezien onze beperkte omvang en ruimte om zelf duurzame energie op te wekken, bijvoorbeeld via Local4Local (www.local4local.nu).
- Via het traject Duurzaam Rozendaal onderzoeken we onder andere of er meer **elektrische deelauto's** in het dorp gefaciliteerd kunnen worden, hoe we gezamenlijk de inkoop van isolatiemaatregelen kunnen organiseren en hoe we hierin als samenleving en gemeente samen kunnen werken.

Klimaatadaptatie en het belang van groen

- Bij alle **ruimtelijke ingrepen** en ontwikkelingen die plaatsvinden in ons dorp hanteren we een aantal **ontwikkelprijncipes** vanuit het adagium **water en bodem sturend**. Dit betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen geen schade mogen toebrengen of een negatief effect mogen hebben op het water- en bodemsysteem, en bij voorkeur het systeem er duurzamer en veerkrachtiger van wordt.
- Het ruim aanwezige **groen** in onze gemeente dient niet alleen als **verfraaiing**, maar heeft ook een belangrijke **klimaatadaptieve** functie: het biedt verkoeling, reguleert het watersysteem en biedt leefruimte voor flora en fauna. Het bevordert ook de **gezondheid** van mensen en versterkt de **leefbaarheid**. We willen het groene dorpskarakter van Rozendaal behouden. Verdwijnd groen compenseren wij - kwantitatief en kwalitatief - en zoveel mogelijk op dezelfde plaats. Dat doen we in samenwerking met onze inwoners en buurgemeenten. Dit betekent ook dat we kritisch kijken naar **kapvergunningen** in **privétuinen** en inwoners **stimuleren** hun tuinen groen te houden of waar mogelijk verder te **vergroenen**.
- In het bijzonder koesteren we het **historische bomenbestand** in ons dorp. Niet alleen vanuit de cultuurhistorische waarde van onze **bomenlanen**, maar ook vanwege het hiervoor genoemde belang van groen. Omdat onze oude bomen gevoelig zijn voor het veranderende klimaat, kijken we waar dat mogelijk is naar **standplaatsverbetering** of **vervanging** door klimaatrobuste boomsoorten. We gaan een **Bomenplan** opstellen in afstemming met buurgemeenten, het waterschap en de provincie.
- We nemen meer maatregelen om ons dorp **klimaatadaptief** in te richten, zodat we vaker bestand zijn tegen periodes van hevige piekbuien, droogte en hitte. Samen met de gemeente Rheden en waterschap Rijn en IJssel onderzoeken we de **kwetsbare plekken** in het **watersysteem** en nemen we maatregelen om deze kwetsbaarheden te verminderen. Dit betekent zowel het op strategische plekken realiseren van voldoende **waterberging**, maar ook ervoor te zorgen dat water goed kan worden **afgevoerd** wanneer dit nodig is, bijvoorbeeld na hevige regenval.

Recreatie en beleving van ons waardevolle dorpsgezicht

- We **dragen** onze **cultuurhistorie, monumenten en erfgoed actief uit** door het verhaal van onze ontstaansgeschiedenis **zichtbaarder** te maken in het dorpsbeeld, in het bijzonder langs de Rozendaalse Beek en het beekdal en bij beeldbepalende panden zoals de Torckschool, het gemeentehuis en de kerk. We zetten in op betere informatievoorziening over dit verhaal met behulp van **informatieborden** (passend bij het landschap en karakter van ons dorp) en het regelmatig aanbieden van **rondleidingen** in samenwerking met bijvoorbeeld de **Oudheidkundige Kring Rheden-Rozendaal**, zodat we het verhaal van Rozendaal blijven herkennen en doorgeven, zowel aan nieuwe inwoners als aan bezoekers.
- In het verlengde hiervan **behouden** en **beschermen** we de cultuurhistorische waarden van het **beekdal**. Concreet betekent dit dat we bijvoorbeeld de waardevolle **open** zichtlijnen in stand houden, oorspronkelijke **boschages** onderhouden en dat we **geen nieuwe functies** in het beekdal toevoegen. Daarmee voorkomen we tevens dat de recreatiedruk op ons dorp verder toeneemt. We gaan dit in overleg met de eigenaren en gebruikers van het beekdal verder uitwerken in **beleidsregels**.
- Tegelijkertijd stellen we ons **gastvrij** en **open** op richting bezoekers. We maken het daarom in het dorp mogelijk om - bijvoorbeeld in grotere vrijkomende of in/bij bestaande woningen

- een **kleinschalig recreatief aanbod** te ontwikkelen, bijvoorbeeld in de vorm van een bed and breakfast, of een **kleinschalige woonzorgvoorziening**, bijvoorbeeld in de vorm van dementievriendelijk wonen, of begeleid wonen voor mensen met een beperking. Dergelijke initiatieven moeten altijd passen bij de schaal, maat en het DNA van onze gemeente.

3. Groene achtertuin van de regio

Ons buitengebied is als onderdeel van de Veluwe van onschatbare waarde. Voor flora en fauna, onze eigen inwoners en bezoekers. We bekijken heel precies waar rust en waar reuring het beste past: onze groene achtertuin is daarmee in balans. We werken nauw samen met onze partners - waaronder de gemeente Rheden, het waterschap, de provincie en terreinbeherende organisaties - om ons buitengebied toekomstbestendig en robuust te maken.

Onze strategische keuzes richting 2050:

Natuur- en recreatieve waarden in balans

- Ons buitengebied is één van onze belangrijkste en meest onderscheidende kwaliteiten. Het bestaat bijna volledig uit Natura 2000-gebied en kent geen agrarische activiteit. We zetten in op een goede **balans** tussen **rust en reuring** in onze **groene achtertuin**. Dit doen we door - samen met onze partners Natuurmonumenten en gemeente Rheden - te **zoneren**. We volgen daarbij de afspraken uit het **Masterplan Velwezoo**m en de zoneringen uit het **Recreatiezoneringsplan** Veluwe van de provincie Gelderland. Dit betekent dat op de plekken waar jaarrond of gedeeltelijk (in het broedseizoen) geen recreatie is toegestaan, de intrinsieke en kwetsbare **natuurwaarden voorop** staan. Daar waar extensieve tot (matig) intensieve recreatie is toegestaan, zorgen we ervoor dat deze plekken goed bereik- en beleefbaar zijn door goede faciliteiten te organiseren: denk hierbij aan kwalitatieve en veilige fietspaden, fietsstallingen, laadpunten, een watertap en bijvoorbeeld een ijskar in het zomerseizoen. Onze achtertuin kent al met al verschillende zones: zones waar de intrinsieke natuurwaarden prevaleren, en zones waar de bezoeker de ruimte krijgt.
- Door de hiervoor genoemde balans te bewaken, borgen wij de **groene waarden** binnen de regio; niet alleen voor onze eigen bewoners, maar voor bewoners van de hele Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. We zijn ons ervan bewust dat een groot deel van de economische, mobiliteits- en woonopgaven wordt opgepakt door onze partners binnen de GMR. Wij maken daar dankbaar gebruik van en stellen daar onze groene achtertuin tegenover, die zorgt voor een **gezonde lucht**, een robuust **bodem-** en **watersysteem** en meer **biodiversiteit**.
- Ons buitengebied is onderdeel van één van de grootste Nationale Parken in Nederland. Hoewel de terreinbeherende organisaties het voortouw nemen in het beheer van deze gebieden, dragen wij actief een steentje bij. Dit doen we onder andere door onze deelname aan de **Veluwe Alliantie**, die zich inzet voor ecologische diversiteit en robuustheid en een bredere en kwalitatieve kijk op recreatie en toerisme. Daarnaast stemmen we actief af en **werken** we **samen** met onze **partners** Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen en het waterschap. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor de **historische bosaanplant** (een van de oudste bosgroeiplaatsen in Nederland) bij Imbosch, de instandhouding van kwetsbare vochtige heide en het bovenstrooms vasthouden en opvangen van water.
- We participeren als gemeente Rozendaal actief in **regionale trajecten** als het gaat om **natuurherstel** en **waterkwaliteit**, onder andere in het kader van het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland en het Herstelprogramma Beken van de provincie Gelderland.

Daarmee koesteren en beschermen we onder andere de natte natuurzone rondom de Rozendaalse Beek.

- We zetten in op (het behoud en verder versterken van) stevige **groene verbindingen** met omliggende kernen zoals Velp, Rheden en de noordostrand van Arnhem. Daarmee verstevigen we ecologische verbindingen en koppelen we dit tegelijkertijd aan de goede, schaduwrijke verbindingen voor Rozendalers naar de voorzieningen in de omliggende kernen.
- Het kasteel is onderdeel van een brede **landgoederenzone** - ook wel **Gelders Arcadië** genoemd. We blijven deze landgoederenzone als geheel samen met onze buurgemeenten profileren en met onze partners werken aan de **samenhang** van de landgoederen en kastelen binnen het Gelders Arcadië.
- We hebben goede eerste stappen gezet in het terugdringen van de **recreatiedruk** op en rondom ons dorp dankzij de maatregelen uit het Masterplan Veluwezoom en het Recreatiezoneringplan van de provincie Gelderland. We evalueren regelmatig de ingezette maatregelen om te bezien of ze het gewenste effect hebben. We zetten **bovendien** een volgende stap in het **terugdringen** van het **gemotoriseerd verkeer** samen met onze **partners Natuurmonumenten en gemeente Rheden**.
- Tegelijkertijd stellen we onze **groene achtertuin** op passende wijze **open**, voor onze eigen bewoners en bezoekers. We bieden **jaarrond** daarom meer **ruimte** voor sport-, culturele en natuur**evenementen** in onze gemeente, mits dit in goed evenwicht met onze **natuurwaarden** en naar **draagkracht** van de **omgeving** plaatsvindt.

Water

- Bij alle ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen die plaatsvinden in ons buitengebied hanteren we het principe **water en bodem sturend**. Dit betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen geen negatieve effecten mogen hebben op het water en bodemsysteem, maar ook dat het systeem er waar mogelijk duurzamer en veerkrachtiger van wordt.
- PM: check specifieke doelen op de Rozendaalse beek. Lijken er vooralsnog niet te zijn uitgaande van Herstelprogramma Beken. Check nodig door GLK en WRIJ in revisieronde.
- PM: wenselijk om keuze op te nemen over voorgenomen extra drinkwaterwinning door Vitens? Tijdens Dag van Rozendal #1 gesproken over de mogelijkheid tot het opslaan van oppervlaktewater op de Veluwe als een soort "duinsysteem". Check nodig door Vitens in revisieronde.